

Något om prövningsnämndens anvisningar

av taxeringsinspektör Birger Wennberg

Jämlikt 93 § taxeringsförordningen åligger det landskamreraren att upprätta förslag till anvisningar för nästkommande års taxering samt att senast den 1 december året före taxeringsåret insända förslaget till riksskattenämnden, som senast den 20 i samma månad skall återställa förslaget jämte de erinringar mot det samma, som nämnden funnit anledning framställa. Landskamreraren har därefter att förelägga prövningsnämnden dessa förslag och erinringar. Prövningsnämnden skall därefter på grundval av handlingarna fastställa anvisningar för taxeringen. Senast den 15 januari taxeringsåret skola anvisningarna tillställas taxeringsnämnden och samtidigt översändas till riksskattenämnden. Om arten av ifrågasvarande anvisningar har finansministern anfört:

”Jag vill i anledning av ett uttalande i något remissyttrande framhålla, att om prövningsnämnderna i det väsentligaste anordnas såsom renodlade besvärinstanser, detta enligt min mening inte är oförenligt med den nuvarande ordningen enligt vilken varje läns prövningsnämnd fastställer vägledande anvisningar för värderingen i taxeringsnämnderna av naturaförmåner m m. Dessa icke bindande anvisningar är ej ett utflöde av en fiskalisk verksamhet utan åsyftar att uppnå ett enhetligt bedömande inom länet redan i första instans. Man skulle svårigen kunna avstå från dessa anvisningar.”¹

I sitt arbete ”Allmän förvaltningsrätt” (1955) s. 490 har professor Halvar Sundberg bl a anfört:

”Ordföranden i prövningsnämnden, landskamreraren, har såsom nämnden själv en dubbelställning. Han har av gammalt varit den främste ledamoten av taxeringsarbetet inom länet och denna ställning har han i viss mån fortfarande: KB kallar taxeringsnämndsordförandena — att sammanträda inför landskamreraren för överläggning rörande taxeringsarbetet; denne framlägger förslag till anvisningar, som prövningsnämnden sedan fastställer (§ 75), och han är vidare chef för landskontoret, till vilket taxeringsintendenten med underlydande hör. Hans ordförandeskap i prövningsnämnden såsom fiskalisk granskningsmyndighet giver honom i viss mån ställning av fiskaliskt partsombud.”

Dåvarande lagbyråchefen, numera rättsavdelningschefen Sten Walberg har i ett genmäle² beträffande länsanvisningarna anfört:

”Det bör vidare påpekas, att länsanvisningarna är ett utflöde av nämndens dömande verksamhet; de har till syfte att redan på taxeringsnämndsstadiet åstadkomma en både för det allmänna och den enskilde önskvärd likformighet i uppskattningsfrågor och liknande.”

I anledning härav har Sundberg anfört:

”Till bagatelliseringsförsöken hör det något förvånande uttalandet, att länsanvisningarna skulle vara ett utflöde av nämndens dömande- och alltså icke dess granskande verksamhet. I verkligheten äro länsanvisningarna en legislativ akt, icke en jurisdiktionell — kan man tänka

sig Högsta domstolen vidtaga en liknande åtgärd? Såsom direktiv av en överordnad administrativ myndighet till underordnad — såsom av en riksåklagare i förhållande till underordnade åklagare — äro de mera förklarliga (jfr RF § 47)".³

Det sagda härrör — i vad rör Sundbergs och Walbergs uttalanden — från en tidpunkt då prövningsnämnden intog en ställning såsom på en gång beskattningsnämnd och besvärsprovande instans. Sedan prövningsnämndernas ställning numera renodlats till att enbart bliva en skattedomstol kvarstår emellertid i viss mån problemställningen med länsanvisningarna. Man lär knappast komma ifrån att det är föga "smakfullt" att prövningsnämnden vid ett överklagande av taxeringsnämndens beslut i exempelvis en uppskattningsfråga skall taga ställning till om taxeringsnämnden följt prövningsnämndens anvisningar eller icke. Sundbergs jämförelse med Högsta domstolen har nog visst fog för sig. Om man svårigen kan avstå från dessa anvisningar, huru skall då frågan om länsanvisningarna lösas på ett för alla parter tilltalande sätt?

Ett sätt vore kanske att så att säga "gå andra vägen" beträffande fastställandet d v s låta riksskattenämnden upprätta förslag till nya anvisningar, som därefter skulle tillställas vederbörande landskamrerare. Denne hade därefter att — tillsammans med prövningsnämndens

ledamöter och taxeringsintendenten⁴ — granska förslaget och utifrån de skiftande förhållanden, som kan råda för resp. län, göra eventuella erinringar mot förslaget. Detsamma skulle därefter återställas till riksskattenämnden för slutligt beslut. Givetvis bleve de av riksskattenämnden sålunda fastställda anvisningarna — lika litet som de anvisningar, som nu fastställas av prövningsnämnden — icke bindande för taxeringsnämnderna. Någon ändring härutinnan bleve sålunda icke följden. Vad man skulle vinna med en tingens ordning sådan den här skisserats, vore — förutom att större enhetlighet kunde uppnås — att prövningsnämnden som beskattningsdomstol skulle slippa ifrån den delikata uppgiften att fastställa en taxering i enlighet med sina egna anvisningar. — Mot det ovan skisserade förslaget kan givetvis erinras, att detsamma skulle kunna införa ett — måhända icke önskat — mått av centraldirigering i förfarandet. En avvägningsfråga synes sålunda vara för handen. Avsikten med ovanstående rader är icke att försöka angiva vilkendera synpunkten som bör givas prioritet utan endast att utgöra ett underlag för en eventuell fortsatt diskussion i ämnet.

¹ Prop. 1956:150 s. 250. ,

² Förvaltningsrättslig Tidskrift 1955 s. 315.

³ Ibm 1956 s. 97.

⁴ Eventuellt kunde det tänkas att förslaget enbart utsändes till vederbörande taxeringsintendent för yttrande.